

- и финансовый анализ. – 2010. – № 6. – Электронный ресурс. – [Режим доступа] http://auditfin.com/fin/2010/6/10_13/10_13%20.pdf
19. Штаер О.М. Обґрунтування пріоритетності загроз економічної безпеки банку / О.М. Штаер // Вісник економіки, транспорту і промисловості: збірник науково-практичних статей. – Харків: УДАЗТ, 2012. – № 39. – С. 99-103.
20. Перехрест Л.М. Вплив ризиків та загроз на фінансову безпеку банків / Л. М. Перехрест // Соц. екон. пробл. сучас. періоду України. – 2008. – Вип. 1. – С. 271-279.
21. Алавердов А. Р. Организация и управление безопасностью в кредитно-финансовых организациях: учеб. пособ. / А. Р. Алавердов // – М.: Московский государственный университет экономики, статистики и информатики, 2004. – 82 с.
22. Болгар Т. М. Фінансова безпека банків в умовах ринкової трансформації економіки України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 / Т. М. Болгар. – Суми «ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 22 с.

УДК 658.15(075.8)

Берест М.М.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ ТА ІНСТРУМЕНТ ОБґРУНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

У статті проведено критичний аналіз сучасних підходів до розуміння змісту понять «фінансовий аналіз» та «фінансовий стан». Виділено та охарактеризовано основні складові, об'єкт та суб'єкти фінансового аналізу. Проведено порівняльний аналіз сучасних методичних рекомендацій до проведення аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання, встановлено їх переваги та недоліки.

Ключові слова: фінансовий аналіз, фінансовий стан, інформаційні потоки, функція фінансового менеджменту, обґрунтування управлінських рішень, об'єкт, суб'єкти, методичні рекомендації до проведення фінансового аналізу.

Berest M.N. FINANCIAL ANALYSIS AS AN ECONOMIC CATEGORY AND A TOOL OF MANAGEMENT DECISIONS

В статье проведен критический анализ современных подходов к содержанию понятий «финансовый анализ» и «финансовое состояние». Выделены и охарактеризованы основные составляющие, объект и субъекты финансового анализа. Проведен сравнительный анализ современных методических рекомендаций к проведению анализа финансового состояния субъектов хозяйствования, выявлены их преимущества и недостатки.

Ключевые слова: финансовый анализ, финансовое состояние, информационные потоки, функция финансового менеджмента, обоснование управленческих решений, объект, субъекты, методические рекомендации к проведению финансового анализа.

Berest M.M. FINANCIAL ANALYSIS AS AN ECONOMIC CATEGORY AND A TOOL OF MANAGEMENT DECISIONS

The article is devoted to a critical analysis of current approaches to understanding the concepts of «financial analysis» and «financial condition». The main components, objects and subjects of financial analysis are allocated and characterized. Comparative analysis of modern methodological recommendations for conducting financial analysis of economic subjects is realized, their advantages and disadvantages are established.

Keywords: financial analysis, financial state, information flows, function of financial management, the rationale for management decisions, the object, subjects, methodological recommendations for conducting financial analysis.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах функціонування українських підприємств одним з найважливіших інструментів, що застосовуються менеджментом для обґрунтування управлінських рішень різного рівня та складності, виступає фінансовий аналіз. Реалізація аналітичних досліджень в фінансовій сфері дозволяє своєчасно встановити наявність у підприємства проблем або ж так званих «слабких місць» та, відповідно, розробити і впровадити комплекс адекватних фінансових рішень, спрямованих на загальне покращення фінансового стану досліджуваного суб'єкта господарювання, зростання ефективності його функціонування тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поряд з наявністю чинних методичних рекомендацій та положень щодо проведення фінансового аналізу суб'єктів господарювання [1 – 4], в економічній літературі також представлені праці українських вчених, що розглядали сутність, особливості проведення та методичний інструментарій аналітичних досліджень у фінансовій сфері, а саме М.Д. Білик [5], І.М. Вахо-

вич [6], Н.П. Шморгун та І.В. Головка [7], Г.О. Крамаренко та О.Є. Чорна [8] та ін. Зарубіжні науковці Дж.С. Ван Хорн, Дж.М. Вахович [9], Ю. Бріггем також розглядали аналіз фінансової звітності як одну з важливих складових фінансового менеджменту.

Постановка завдання. У даному зв'язку актуальним уявляється дослідження сучасних підходів до розуміння змісту категорії «фінансовий аналіз» та проведення порівняльного аналізу чинних в Україні методичних рекомендацій до його виконання з метою виявлення їх особливостей, переваг та недоліків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз сучасних літературних джерел з фінансового аналізу та фінансового менеджменту підприємств показав, що доцільно виділити наступні підходи (табл. 1):

1) фінансовий аналіз переважно розглядається як складова загально-економічних аналітичних досліджень, тобто його вважають однією з функціональних складових економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання (І.М. Вахович, Ю.С. Цал-Цалко, Д.В. Шиян, Н.В. Строченко та ін.);

2) фінансовий аналіз являє собою функцію фінансового менеджменту підприємства (Н.П. Шморгун, І.В. Головка);

3) визначається як процес цілеспрямованого дослідження, який реалізується на підприємстві відносно встановлених об'єктів, що за визначеннями різних вчених включають: фінансовий стан (І.М. Вахович, Н.П. Шморгун та І.В. Головка, М.Д. Білик, Д.В. Шиян та інші), фінансові результати (І.М. Вахович, М. Д. Білик), фінансові показники (Ю.С. Цал-Цалко).

Досить вузьким можна вважати визначення Г.О. Крамаренка та О.Є. Чорної, які під фінансовим аналізом розуміють лише методику оцінювання фінансового стану підприємства, у даному випадку не враховано комплексний та процесний характер категорії, що розглядається.

Суттєвим, на нашу думку, аспектом, є розуміння фінансового аналізу як засобу обґрунтування ефективних управлінських рішень, прийняття та реалізації яких повинні забезпечити життєдіяльність підприємства (Н.П. Шморгун та І.В. Головка), сталий розвиток та стійкий фінансовий стан підприємства (Ю.С. Цал-Цалко), підвищення ринкової вартості (М.Д. Білик).

Узагальнення розглянутих підходів також дозволяє встановити, що необхідною складовою фінансового аналізу є його інформаційне забезпечення (або інформаційна система), що містить нормативну, планову та фінансову складові.

Таким чином, фінансовий аналіз доцільно розуміти як складову загального економічного аналізу діяльності підприємства, що реалізується через процес дослідження його фінансового стану та основних результатів фінансово-господарської діяльності на основі накопичення, трансформації та використання інформації фінансового характеру з метою обґрунтування та прийняття ефективних управлін-

ських рішень щодо забезпечення сталого розвитку підприємства.

Схематично зміст поняття «фінансовий аналіз» та його складові можна подати у вигляді рис. 1.

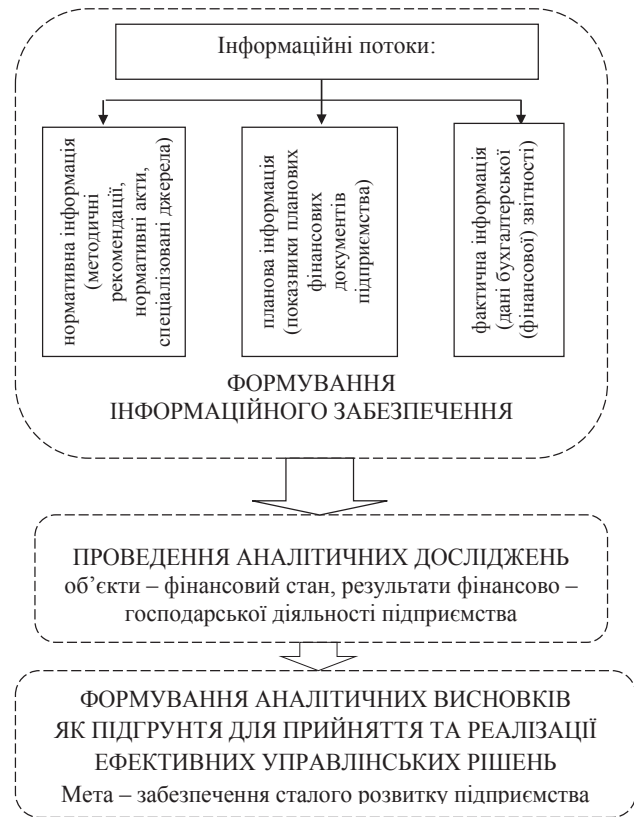

Рис. 1. Зміст та складові фінансового аналізу підприємства

Таблиця 1

Підходи до трактування змісту категорії «фінансовий аналіз»

Автор, джерело	Зміст визначення	Ключові терміни
І.М. Вахович. [6], економічна енциклопедія [10]	Складовою управлінського аналізу, яка передбачає комплексне вивчення фінансового стану підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів, що проводиться за даними трьох потоків інформації: нормативної, планової та фактичної, відображеної в бухгалтерській (фінансовій) звітності підприємства	складовою управлінського аналізу, оцінка фінансових результатів
Ю.С. Цал-Цалко [11]	Складовою аналітичного економічного дослідження щодо вивчення рівня, змін і динаміки фінансових показників у їх взаємозв'язку і взаємозумовленості, з метою прийняття ефективних управлінських рішень для забезпечення внутрішньої і зовнішньої діяльності господарюючих систем, сталого економічного розвитку і стійкого фінансового стану	складовою аналітичного дослідження, вивчення фінансових показників
Н.П. Шморгун, І.В. Головка [7]	Визначається такими складовими: – функція управління; – інформаційна система, що виконує функції нагромадження, трансформації та використання інформації фінансового характеру з метою забезпечення життєдіяльності підприємства; – метод оцінювання та прогнозування фінансового стану підприємства на підставі його фінансової звітності.	функція управління, інформаційна система, метод дослідження
М.Д. Білик та ін. [5]	процес дослідження фінансового стану і основних результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості й забезпечення ефективного розвитку, засіб накопичення, трансформації й використання інформації фінансового характеру.	процес дослідження, засіб накопичення, трансформації і використання інформації
Д.В. Шиян, Н.І. Строченко [12]	галузь економічної науки, яка досліджує вплив прийнятих і запланованих господарських рішень для зміни фінансового стану підприємства, його спроможності вчасно погасити свої зобов'язання, для підвищення ефективності використання наявних активів	галузь економічної науки
Дж.С. Ван Хорн, Дж.М. Вахович [9]	мистецтво перетворення даних, що містяться у фінансовій звітності, в інформацію, що необхідна для прийняття обґрунтованих рішень	перетворення даних у інформацію
Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна [8]	методика оцінки поточного і перспективного фінансового стану підприємства на підставі вивчення залежності і динаміки показників фінансової інформації	методика оцінки фінансового стану

Дуже часто фінансовий аналіз розглядають як аналіз фінансового стану, однак дані категорії не є тотожними. З метою розмежування даних понять розглянемо підходи, подані в нормативних документах та літературних джерелах щодо змісту категорії «фінансовий стан». Так, автори [7] вважають фінансовий стан однією з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, що визначається взаємодією всіх складових фінансових відносин підприємства, сукупністю всіх виробничо – господарських факторів. У даному випадку слід погодитись з тим, що на фінансовий стан підприємства впливають не лише фактори, що генеруються сферою його фінансових відносин, але й особливості виробничої, збутової, інвестиційної та інших складових його діяльності. Б. М. Литвин та М. В. Стельмах [13] також вважають, що фінансовий стан є результатом виробничо – фінансової діяльності, оцінюється величиною активів підприємства, їх розміщенням і джерелами формування, залежить від організації матеріально-технічного постачання, виробництва, реалізації та прибутку. Відповідно до методики [1], авторів [14] та [6], фінансовий стан підприємства – сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства. Дійсно, фінансовий стан можна оцінити за допомогою системи показників, як це зазначає О.Я. Базилінська [15], однак зміст даної категорії, на наш погляд, безумовно, є більш широким та має комплексний характер. Фінансовий стан господарюючого суб'єкта за [5] – це характеристика його плато- та кредитоспроможності, використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою та іншими підприємствами. Крім того, автори вважають, що у загальному вигляді фінансовий стан визначається кінцевими результатами діяльності підприємства та є найважливішою характеристикою його ділової активності та надійності. Розширюючи даний підхід, автори [8] вказують, що він визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в діловій співпраці, оцінює, якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів щодо ефективності фінансових та інших відносин.

Таким чином, узагальнюючи вищевикладене, можемо стверджувати, що фінансовий стан – це комплексна характеристика ефективності формування та використання наявних ресурсів підприємства, його реальних та потенційних фінансових можливостей та здатності до виконання зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання, що може бути оцінена за допомогою системи показників.

Саме фінансовий стан є основним об'єктом фінансового аналізу. Однак в якості таких об'єктів авторами також виділяються: суб'єкт господарювання (підприємство, фірма, концерн, банк, організація та ін.) [8, 11]; конкретні фінансово-економічні показники (ліквідність, рентабельність та ін.) [8]; фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання [6, 14]; фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання [7, 15]. Дійсно, в першу чергу фінансовий аналіз здійснюється відносно конкретного суб'єкта господарювання, при цьому дослідженню підлягають такі його характеристики, як здатність ефективно функціонувати, вчасно та у повному обсязі виконувати свої зобов'язання, підтримувати стійкі економічні зв'язки з суб'єктами внутрішнього та зовнішнього середовища та успішно розвиватися. Виділення в якості об'єкту дослідження лише фінансових ресурсів визначає досить обмежений

підхід, бо з поля зору аналітика випадають процеси формування фінансових результатів підприємства. Також не можна стверджувати, що об'єктом аналітичних досліджень повинні бути лише фінансові показники, оскільки вони є кількісними індикаторами руху фінансових ресурсів, формування фінансових результатів тощо, і аналізувати необхідно не тільки їх числові значення та динаміку, але в першу чергу – зміст тих економічних процесів, що ними вимірюються. Таким чином, об'єктом фінансового аналізу виступають конкретне підприємство, його фінансовий стан та результати фінансово – господарської діяльності.

Суб'єктами фінансового аналізу виступають зацікавлені в оцінці діяльності та фінансового стану підприємства користувачі інформації, а саме власники (акціонери), банки, контрагенти, податкові органи, аудиторські фірми тощо. Проведення ними аналітичних досліджень відбувається з використанням відповідного методичного інструментарію. Так, найбільш активно використовуваними в практиці фінансової діяльності суб'єктів господарювання є методики, що базуються на розрахунку ряду коефіцієнтів, тобто співвідношень абсолютних показників фінансової діяльності підприємства між собою. Зазначимо, що в даний час відсутня універсальна методика аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання, а в літературних джерелах з проблематики фінансового та економічного аналізу пропонуються досить різноманітні та різноспрямовані набори аналітичних коефіцієнтів. Однак в Україні існує ряд методик, рекомендованих органами державного управління, міністерствами та установами. Проведемо їх порівняльний аналіз з точки зору цільової спрямованості та переліку показників (або груп показників), що входять до складу даних методик (табл. 2), який дозволив встановити наступне.

Всі вони були прийняті та рекомендовані ще до трансформації національних стандартів бухгалтерського обліку та звітності, яка відбулась у 2013 р., внаслідок чого інформаційне забезпечення розрахунку фінансових показників є застарілим, коди рядків форм фінансової звітності вказані за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), що діяли з 1999 р. Це свідчить про необхідність оновлення інформаційної бази аналітичних досліджень за даними методиками відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (2013 р.) [16].

Найбільш компактною та при цьому такою, що містить перелік основних показників, необхідних для проведення поточного аналізу фінансового стану підприємства, є методика [1]. Також універсальною спрямованістю відрізняється методика [4], однак її недоліком є те, що коефіцієнти фінансового стану не згруповані за певними напрямками аналітичних досліджень, що не дозволяє їх чітко віднести до якогось з них. Методики [2] та [3] мають визначену цільову спрямованість, що є їх перевагою, однак це приводить до перенасичення методик аналітичними таблицями та виникнення потреби у додатковій інформації для проведення аналізу.

Також слід зазначити, що всі проаналізовані вище методики використовують переважно один і той самий перелік методів аналізу: вертикальний, горизонтальний, порівняльний та коефіцієнтний, що знижує можливість їх використання для досліджень, які мають поглиблений характер та спрямовані на виявлення причинно-наслідкових зв'язків між фінансовими показниками.

Окремо слід відзначити методичні підходи, що базуються на використанні дискримінантних моде-

Таблиця 2

Порівняльні характеристики методик оцінки фінансового стану підприємств

Назва методики / цільова спрямованість	Напрямки аналітичних досліджень	Переваги	Недоліки
положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [1]	оцінка майнового стану підприємства та динаміка його зміни	виділені основні групи фінансових показників, при цьому методика досить компактна та комплексна	інформаційне забезпечення застаріле, відсутні нормативні значення для деяких показників
	аналіз фінансових результатів діяльності підприємства		
	аналіз ліквідності		
	аналіз ділової активності		
	аналіз платоспроможності (фінансової стійкості)		
методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки [2]	аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств	має комплексний характер, відповідає особливостям функціонування підприємств державного сектору економіки	дуже громіздка, інформаційне забезпечення застаріле, для використання потребує додаткового інформаційного забезпечення
	аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств (з урахуванням галузевої специфіки)		
	аналіз виконання фінансового плану діяльності підприємств		
	узагальнена оцінка ступеня ефективності управління підприємством		
методичні рекомендації до виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [3]	оцінка фінансового стану підприємства	містить велику кількість показників та розрахункових таблиць, має конкретну цільову спрямованість, призначена для виявлення ознак неправомірних дій відносно підприємства	інформаційне забезпечення застаріле, обмеженість використуваних методів аналізу, необхідність додаткового інформаційно-го забезпечення
	аналіз фінансових факторів, що призвели до неплатоспроможності, та визначення можливості санації підприємства		
	оцінка резервів підвищення ефективності функціонування підприємства та відновлення його платоспроможності		
	аналіз виявлення ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства		
методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств, Центральна ССТ України [4]	загальна оцінка фінансового стану підприємства (оцінка фінансової стійкості, рентабельності, ліквідності)	охоплює основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств	застаріле інформаційне забезпечення, коефіцієнти оцінки фінансового стану не упорядковані за напрямками аналізу
	поглиблений факторний аналіз фінансового стану підприємства (аналіз активів і пасивів, аналіз власного капіталу та залучених коштів, аналіз основних фондів та оборотних засобів та ін.)		

лей. До них слід віднести моделі визначення інтегрального показника оцінки фінансового стану позичальника – юридичної особи (застосовуються для визначення рівня його кредитоспроможності) [17] та моделі розрахунку інтегрального показника фінансового стану бенефіціара, (передбачають встановлення рівня його спроможності виконувати зобов'язання та оцінку ймовірності дефолту) [18]. Слід зазначити, що методичні рекомендації, що пропонують застосування даного підходу, є більш сучасними, в них наведено оновлене інформаційне забезпечення для проведення розрахунків за НП(С)БО 1 [16]. Однак їх недоліком є те, що вони мають вузькоспрямований характер і тому не можуть бути використані для проведення поглибленого всебічного аналізу фінансового стану та фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Висновки з проведеного дослідження. Фінансовий аналіз є важливим інструментом реалізації завдань фінансового менеджменту й аудиту на підприємстві. Проведений порівняльний аналіз чинних в українській практиці методик оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання дозволив виявити особливості їх застосування, переваги та недоліки, що, в свою чергу, дозволить підвищити якість аналітичних процедур та рівень обґрунтованості управлінських рішень в сфері фінансового менеджменту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватиза-

ції: наказ Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 № 49/121 зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>

2. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки: наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 № 170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06/page>
3. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства: наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 № 1361) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=e5d463f1-7153-4314-a8d8-4dc1908bf8e2>
4. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств: Центральна спілка споживчих товариств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/big/text892/pg1.htm>
5. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Питуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
6. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент та фінансовий інжиніринг бізнес-процесів: магістерський курс [навч. посібник в 2-х т.]. Т. 1. Фінансовий менеджмент бізнес процесів. / І. М. Вахович. – Луцьк: СПД Ж. В. Гадяк, друкарня «Волиньполіграф»™, 2013. – 604 с.
7. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / Н. П. Шморгун, І. В. Головка – К.: ЦНЛ, 2006. – 528 с.
8. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз: підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
9. Ван Хорн Джеймс К. Основи фінансового менеджменту: / Джеймс К. Ван Хорн, Джон М. Вахович, мл. пер с англ. – М.: ООО «И.Д. Вільямс», 2010. – 1232 с.

10. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.1. / Редкол. С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
11. Цал – Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: підручник / Ю. С. Цал – Цалко. – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
12. Шиян Д. В. Фінансовий аналіз: Навч. посібн. / Д. В. Шиян, Н. І. Строченко. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.
13. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Б. М. Литвин, В. М. Стельмах – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 336 с.
14. Серединська В.М. Економічний аналіз: навчальний посібник / В.М. Серединська, О.М.Загородна, Р.В.Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 624 с.
15. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
17. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Національного банку України № 351 від 30.06.2016 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановою НБУ № 5 від 16.01.2017 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>
18. Порядок проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара: Наказ Міністерства фінансів України № 616 від 14.07.2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16/page>

УДК 336.1

Бобух С.О.

*аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету
імені Григорія Сковороди*

УПРАВЛІННЯ АКУМУЛЯЦІЄЮ І ВИТРАЧАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ

У статті охарактеризовано ефективність витрачання бюджетних коштів. Вказано показники ефективності витрачання бюджетних коштів, які використовують при проведенні аналізу. Проаналізовано основний метод управління ефективністю витрачання бюджетних коштів – бюджетування.

Ключові слова: акумуляція, бюджетні кошти, ефективність, управління, витрачання, державне бюджетування.

Бобух С.А. УПРАВЛЕНИЕ АККУМУЛЯЦИИ И РАСХОДОВАНИЯ БЮДЖЕТНЫХ СРЕДСТВ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТИРОВАНИЯ

В статье охарактеризованы эффективность расходования бюджетных средств. Указаны показатели эффективности расходования бюджетных средств, используемых при проведении анализа. Проанализированы основной метод управления эффективностью расходования бюджетных средств – бюджетирование.

Ключевые слова: аккумуляция, бюджетные средства, эффективность, управление, расходования, государственное бюджетирование.

Bobukh S.O. MANAGEMENT ACCUMULATION AND BUDGET SPENDING AND ITS IMPACT ON PUBLIC PERFORMANCE BUDGETING

The article described the effectiveness of budget spending. Specified performance of budget funds used in the analysis. The basic method of management efficiency of budget spending – budgeting.

Keywords: accumulation, budget, performance management, spending, government budgeting.

Постановка проблеми. Управління акумуляцією і витрачанням бюджетних коштів та його вплив на ефективність державного бюджетування – одне з головних питань розгляду сьогодення. Контроль за їх використанням повинен здійснюватися за допомогою певних індикаторів та показників. Ефективне і раціональне витрачання бюджетних коштів – проблема, яку намагаються вирішити протягом багатьох сторіч.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти бюджетування розкрито в працях таких вітчизняних науковців, як: В. Базилевич, В. Дем'янишин, Т. Єфименко, І. Запатріна, Є. Іонін, О. Кириленко, Е. Лібанова, І. Лук'яненко, І. Луніна, В. Опарін, К. Павлюк, В. Федосов, І. Чугунов, С. Юрій та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідженням даної теми займалися багато науковців, проте це питання потребує наукових досліджень і сьогодні.

Постановка завдання полягає у дослідженні та аналізі управління акумуляцією і витрачанням

бюджетних коштів та його вплив на ефективність державного бюджетування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вирішення питань забезпечення ефективного використання бюджетних ресурсів потребує визначення основних засад аналізу їх витрачання.

Під ефективністю розуміють одержання максимального ефекту від проведення певних операцій. Але якщо в підприємницькій діяльності поняття ефективності відображається в таких показниках, як чистий прибуток, рентабельність, прибуток на акцію, то для аналізу державного бюджету використовують інші підходи. Перш за все необхідно визначити, чи відповідає витрачання коштів поставленим задачам. Разом з тим, враховують співвідношення між витратами та одержаними результатами. Важливим фактором є і строки надання послуг і придбання товарів, що здійснюються за рахунок бюджету.

При проведенні аналізу ефективності витрачання бюджетних коштів використовують такі показники, як: